

Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Doktori Iskola

Tézisfüzet a

Kisebbségi egyház - az egyház, mint kisebbség

A kérdéskör politikai-teológiai megközelítése

című doktori értekezéshez

Sógor Géza kányád-jásfalvi lelkipásztor

Témavezető:

Dr. Fazakas Sándor egyetemi tanár

Szociáletikai és Egyházzociológiai Tanszék

Debrecen, 2024

ÖSSZEFOGLALÁS

I. A dolgozat tárgya: Kisebbségi egyház

Az Erdélyi Református Egyház 1920 óta nyelvi és felekezeti kisebbségben él. Erdélyben a kisebbségi helyzet általánossá vált értelmezése mai napig borúlátó. Ez a megállapítás az egyházi közbeszéd, az egyházkormányzat kommunikációjára is érvényes. Dolgozatomban a politikai teológia segítségével ezt az 1920 óta fennálló értelmezési modellt teszem a vizsgálatom tárgyává. Azért tekintem a politikai teológiát alkalmasnak erre a vizsgálatra, mert ez a teológiai aldiszciplína az utóbbi félévszázadban elsősorban Nyugat-Európában és Észak-Amerikában felgyorsult elvilágiasodással egyidőben alakult ki. Ugyanakkor irodalma arról tanúskodik, hogy szakítva a Christendom-szemlélettel (keresztyénség mint kultúra- és társadalomrendező elv), azzal szembe szegülve, vagy elengedve azt, kísérletet tesz a keresztyén gyülekezet gyökereihez való visszatalálásra, amelyben a kisebbségi létnek nem borúlátó értelmezései uralkodtak.

II. A vizsgálat módszere

Bemutattam az egyházi, 1920 utáni kisebbségi helyzethez való viszonyulásokat, egy időre „átléptem a felekezeti határt” és kerestem, hogyan viszonyultak erdélyi más felekezetűek a hasonló helyzethez, illetve kitekintettem a társadalomtudományi elemzések mezejére is. Ezek után az egyházkerületi közgyűlések jegyzőkönyvei püspöki és missziói-előadói jelentései témánkkal kapcsolatos kijelentései nyomán az Egyházkerület kisebbségi egyházmodell-értelmezése pulzusára tettem a kezem. Az így letisztult képpel szembeállítottam a politikai teológia értelmezési keretének segítségével leszűrt tanulságokat. E tanulságok segítettek tárgyilagosabban elemezni a kisebbségi egyház helyzetét. A tárgyilagosságra - a tudományosság feltétele mellett - különösen szükség van, hiszen az erdélyi kisebbségi helyzet számottevő (közéleti, irodalmi és társadalomtudományi) irodalmat szült és ezek természetesen tévútra terelhetik az egyházképről szóló gondolkodást, hiszen nélkülözik az Isten Igéjében gyökerező teológiai szempontokat, a hitbeli távlatot, az örökkévalóság perspektíváját. Ami a kisebbségi egyház helyzetét illeti, ez a kapcsolódási pont a politikai teológia leszűrt tanulságaival visszaterel a bibliai értelmezési modellhez: kisebbségként élni egy idegen környezetben. A bibliai kisebbségmodell kapcsán tisztáztam a szórvánnyal kapcsolatos szentírási és Szentíráson kívüli értelmezéseket, de a folyamatos növekedés-modell kísértését is. A helyzetelemzésből kiindulva, a tükörbenézésen, a gyökerekhez való visszataláláson át egy

paradigmaváltáshoz szükséges iránymutatásig jutottam, felvázolva annak lehetséges alkalmazási lehetőségeit.

III. A dolgozat gondolatmenete

1-2. Az első két fejezetet a helyzetfelmérésnek (szóhasználat, statisztikai adatok) és a kisebbségi helyzet értelmezési modelljei ismertetésének szántam. Már az első fejezetben tisztáznom kellett, hol helyezkedik el erdélyi református egyházunk az ekkleziológiai térképen: népegyházi jellegére is kitértem. Ezt követte a vizsgált időszak tagolása, mely a történelmi fordulópontokat követi, hiszen akkor akarva-akaratlanul a kisebbségi helyzetértékelés is változott, azok bővültek a kommunista diktatúra idején. Az I. Világháború után egyházunk egy új politikai helyzetben találta magát. Etnikailag, felekezetiileg is kisebbségbe került. Az új helyzetet értelmezni kellett. Az értelmezési modelleket a „nem lehet” (Makkai Sándor), a „lehet” (László Dezső) gyűjtőnevek alatt elemeztem. Sajnálatos módon a Makkai névéhez fűződő értelmezés, miszerint nem lehet kisebbségben élni mai napig a legerősebb az összes modell közül. A kommunizmusban a „hatalom árnyékában” meghúzódó és az „ahogy lehet” modellek tarkították a képet. Ebben a fejezetben ökumenikus körképben kerestem, milyen értelmezések és gyakorlati lépések születtek ágostai hitvallású (szász) evangélikus, római-katolikus és görögkatolikus talajon.

3. A harmadik fejezetben a Kárpát-medencében kevésbé ismert politikai teológiát mutattam be. Tisztáztam, hogy a tágabb értelemben használt kifejezések közül (államelmélet, politikai filozófia stb.) a keresztyén teológusok által művelt politikai teológia irodalmát szólaltattam meg. Oliver `O Donovan, Elisabeth Phillips és Stanley Hauerwas kortárs teológusok jutottak leginkább szóhoz. A fogalmi tisztázást követően a fejezet az egyházzól, mint politikai entitásról, majd az egyház világban elfoglalt helyéről szólt. Az egyház a birodalomban, a városban, a keresztyénség kultúrája után és a szekuláris környezetben címek alatt az egyháznak a világban való kisebbségi jelenlétét vizsgáltam meg. Ezek fényében a “két birodalom” elmélet és a “Krisztus és kultúra” címszó alatt ismertté vált megközelítések is új megvilágításba kerültek.

4. A negyedik fejezetet, “a keskeny út” cím alatt egy bibliai értelmezési modellnek szántam. Itt tisztáztam a szórványegyház kérdéskörét, az egyház 19-20. századi növekedés-elméletét szemléltem, majd a szentírási példák (babiloni száműzetés, Jézus példázatai), valamint ökumenikus teológiai munkaanyagok felismerése segítettek a kisebbség traumatikus értelmezésétől, illetve diaszporaszituáció-értelmezéstől egy régi-új egyházképig eljutni.

5-6. Az utolsó két fejezetet a “keskeny-út” paradigmára kidolgozható ekkleziológának és alkalmazhatóságának szenteltem. Itt `O Donovan és Stefan Paas ekkleziológiai útkeresése volt segítségemre. Az egyház, mint jövevény és “papi” nemzetség Krisztusnak engedelmeskedő, szenvedő, örvendező és prófétai közösség.

IV. TÉZISEK: új eredmények, vitaindító gondolatok

1. Az 1920. évvel fémjelezhető nagy társadalmi trauma megjelenik a teológiai diskurzusban, de a kisebbségi egyház helyzetének megítélésében sajnálatos módon a kedvezőtlen külső tényezők sugallta nemzet történelmi és identitáspolitikai, letargikus, borúlátó, csüggedt szemléletmód („nem lehet”. Makkai S.) vált uralkodóvá és nem a bibliai alapokból kiinduló, az emberileg szólva lehetetlen helyzetben is Isten vezetését kereső evangéliumi szemlélet („lehet”. László D.). Véleményem szerint csak a László Dezsőé tartható és tartandó. A Makkaié az áldozat szerepe és így az önfeladásé. Ezt keresztyénekként nem vállalhatjuk. Ez az **áldozat-szerepet** túlhangsúlyozását idézi elő. Ezt tisztázandó, kezelendő, szükségszerűvé válik egy **paradigmaváltás**.

2. A **prófétai keresztyénység**, akárcsak az ószövetségi próféták esetében nem népszerű küldetés, hiszen az Istentől kapott megbízás, küldetés az Isten Igéjéhez való folyamatos igazodást jelenti, amely legtöbbször ellenállásba ütközik. Ez az igazodás (valójában a folyamatos reformáció lényege) **a meglévő modellek, gyakorlatok elemzését, átgondolását, és ha az Ige tükre úgy mutatja, akkor annak kritikáját** és kiigazítását kell, hogy eredményezze. A keresztyén egyház nem eshet a nem bibliai alapra épülő értelmezési modellek csapdájába.

3. Az erdélyi nem református modellek tanulságai

Az ágostai hitvallású evangélikusok (szász lutheránusok) modellje: A teológus-elemzők azzal szembesítették híveiket, hogy a szórványhelyzetet is el kell fogadni Istentől és azt nem visszalépésnek kell tekinteni, hanem egy Istentől - kapott még ha ismeretlen is, de - **új lehetőségnek**. Ebben az új helyzetben meg kell tanulni újra Istenre figyelni, a keresztyén gyülekezet küldetésére összpontosítani és **nem nemzetként, népként, hanem Isten népeként** viszonyulni az új helyzethez. A keresztyén gyülekezet többet foglalkozzon a „súlyával”, mint

a létszámával. A római- és görögkatolikus modell arról tanúskodik, hogy a szorult helyzet felértékeli az **egyetemes papság** bibliai elvét. **Munkatársakat** egy papi egyházban!

4. **Politikai teológia: Az egyház kisebbség**

A politikai teológiai meglátások azzal számolnak, hogy az egyház **eleve kisebbség**, illetve a szó nemes értelmében politikai entitás, amelynek nincs szüksége arra, hogy más keretezze a gondolkodásmódját, életszemléletét (politikai, gazdasági, kulturális, demográfiai stb. szempontok), illetve ilyen entitásként **első lojalitása** Istenre irányul és nem a többséget jelentő társadalmi berendezkedés hatalmi erői felé. O` Donovan és Hauerwas – egy augusztiniánus és egy mennonita gondolkodó. Többek között nekik köszönhetjük, hogy segítették a teológiát kilépni abból a csapdából, amelybe a felvilágosodás és a liberalizmus sikeresen szabott meg a keresztyén gondolkodásnak. Az egyház önmagában politikai entitás, mely **alternatívát kínál a világnak**.

5. **Tanulságok a bibliai szórványhelyzetből**

Erdélyi református szórványegyház-képünk inkább az ószövetségi zsidó diaszporafelfogáshoz és viszonyuláshoz hasonlít és nem az újszövetségihez, azaz hátránynak, netán büntetésnek, a rossz körülmények tartósságának tekinti azt és centripetális irányú visszarendeződésről álmodik, a diasporában adódó lehetőségek felismerése helyett.

- A 137. zsoltár „nem lehet” -jére, traumájára a Jer 29-ben leírt levél „lehet” -je, bizakodása, Istentől kapott derűje jelenti a paradigmátikus váltást a kisebbségi léthez való viszonyulásban. A kisebbségi állapottal **esélyt** kapott a nép arra, hogy **visszataláljon** eredeti küldetéséhez.
- A zsidó diaszpora-értelmezés centripetális: az uralkodó fogalom az összegyűjtésé. Ezzel szemben a **keresztyén egyház diaszpora-értelmezése centrifugális**: a szórványban a misszió helyét és lehetőségét látja
- A GEKE 2019-ben kiadott tanulmánya a szórvány teológiájáról javaslatot tesz arra, hogy mit kezdhet a szórványban élő egyház az” idegenségével”: legyen **híd önmaga és a környezete között**. A híd szerepéhez hozzátartozik, hogy összeköti a különbözőket anélkül, hogy megszüntetné azok különbözőségét.

6. Lépések egy új paradigma irányába

Oliver O'Donovan egy ekkleziológia számára a teológiai keretet **Jézus Krisztus adventje, szenvedése (halálát is beleértve), feltámadása és megdicsőülése** segítségével alakítja ki. Ezt kell, hogy kiábrázzolja liturgiában és hétköznapijában a gyülekezet, mely **gyülekező, szenvedő, örvendező, imádkozó-prófétai közössége Krisztusnak.**

Debrecen Reformed Theological University

Doctoral School

Minority Church - The Church as a Minority

A Political-Theological Approach

PhD thesis booklet

Géza Sógor

Reformed minister

Hungarian Reformed Church of Kányád-Jásfalva,

Romania

Mentor:

Prof. Dr. Fazakas Sándor

Department for Social Ethics and Churchsociology

Debrecen, 2024

Summary

I. Subject of the thesis: Minority Church

The Reformed Church in Transylvania has been a linguistic and denominational minority since 1920. In Transylvania, the general understanding of the minority situation is still pessimistic. This statement is also valid for the church's public discourse and the church government's communication. In my thesis, I will use political theology to examine this model of interpretation, which has existed since 1920. I consider political theology to be suitable for this investigation because this theological sub-discipline has developed in the last half century in parallel with the accelerated secularisation of theology, especially in Western Europe and North America. At the same time, its literature bears witness to the fact that it breaks with, opposes or lets go of the Christendom view (Christianity as a cultural and social ordering principle) in an attempt to return to the roots of the Christian church, in which non-pessimistic interpretations of minority existence prevailed.

II. Methodology of the thesis

I have presented the attitudes towards the post-1920 minority situation in the church, 'crossed the denominational boundary' for a while and looked for how other denominations in Transylvania have approached the same situation. I have also looked into the field of social science analysis. I then set my finger on the pulse of the churchdistrict's interpretation of the minority church model, following the statements on the subject in the bishops' and in the mission-head's reports in the minutes of the general assemblies. Against this clear picture, I contrasted the lessons learned with the interpretative framework of political theology. These lessons helped me to analyse the situation of the minority church more objectively. This objectivity is particularly necessary - under the condition of scientificity - since the situation of the minority in Transylvania has given rise to a considerable literature (public, literary and social), which can of course lead thinking about the church image astray, since it lacks the theological aspects rooted in the Word of God, the perspective of faith, and the perspective of eternity. As for the situation of the minority church, this linkage with the lessons of political theology brings us back to the biblical model of interpretation: living as a minority in a foreign environment. In the context of the biblical model of minority, I have clarified the scriptural and

extra-scriptural interpretations of diaspora, but also the temptation of the continuous churchgrowth model. Starting from a situational analysis, through looking in the mirror and returning to the roots, I arrived at a guideline for a paradigm shift, outlining its possible applications.

III. Reflection of the thesis. Train of thoughts

1-2. The first two chapters handle with the situation analysis (vocabulary, statistical data) and with the presentation of models for the interpretation of the minority situation. Already in the first chapter I had to clarify the position of the Reformed Church in Transylvania on the ecclesiological map: I also referred to its character as a people's church. This was followed by the segmentation of the period under study, which follows the historical turning points, since then, wittingly or unwittingly, the assessment of the minority situation changed, and they were expanded during the communist dictatorship. After World War I, our Church found itself in a new political situation. Ethnically, as well as denominationally, it became a minority. The new situation had to be interpreted. I analysed the models of interpretation under the umbrella terms "cannot" (Sándor Makkai) and "can" (Dezső László). Unfortunately, the Makkai interpretation that it is not possible to live in a minority is still the strongest of all the models. Under communism, the 'in the shadow of power' and the 'as it may be' models were interspersed. In this chapter, I have sought an ecumenical panorama of the interpretations and practical steps that have been taken on the Lutheran (Augsburg Confession), Roman Catholic and Greek Catholic grounds.

3. In the third chapter I presented a political theology less known in the Carpathian Basin. I have clarified that among the terms used in the broader sense (state theory, political philosophy, etc.) I have addressed the literature of political theology as it is cultivated by Christian theologians. The contemporary theologians Oliver `O Donovan, Elisabeth Phillips and Stanley Hauerwas were the most prominent. After a conceptual clarification, the chapter turned to the church as a political entity and then to the church's place in the world. Under the headings of Church in the Empire, Church in the City, After the Culture of Christianity and Church in the Secular Environment, I examined the church's minority presence in the world. In the light of these, the 'two kingdoms' theory and the approaches known as 'Christ and culture' have been shed new light.

4. Chapter 4, entitled "The Narrow Road", is intended as a model for biblical interpretation. Here, I clarified the issue of the church in the margins, looked at the growth theory of the church in the 19th-20th centuries, and then used scriptural examples (the Babylonian exile, the parables of Jesus) and ecumenical theological works to help me move from a traumatic understanding of minority and diaspora situations to an old-new vision of the church.

5-6. The last two chapters are devoted to the development and applicability of an ecclesiology for the "narrow-road" paradigm. Here I was assisted by the ecclesiological pathfinding of `O Donovan and Stefan Paas. The church as a sojourner and priestly generation is a community of obedience to Christ, suffering, rejoicing and prophecy.

IV: Theses for dispute

1. The great social trauma of the 1920s appears in the theological discourse, but unfortunately, in the assessment of the situation of the minority church, the lethargic, pessimistic and despondent approach to the history of the nation and identity politics suggested by unfavourable external factors ('it cannot be'. S. Makkai) has become dominant and not the biblically based approach of seeking God's guidance in a humanly impossible situation ("it can be". D. László). In my opinion, only that of Dezső László can and should be maintained. Makkai's approach is the role of sacrifice and thus of self-surrender. This is not something we can do as Christians. This leads to an overemphasis on the **role of sacrifice**. A **paradigm shift** becomes necessary to clarify and address this.

2. **Prophetic Christianity**, as in the case of the Old Testament prophets, is not a popular mission, since the mandate and mission given by God is, a continuous conformity to the Word of God, which is often met with resistance. This alignment (in fact, the essence of ongoing reformation) must entail **analysis, rethinking and, if the mirror of the Word so indicates, critique and adjustment of existing models and practices**. The Christian church must not fall into the trap of interpretive models that are not biblically based.

3. Lessons from the **non-Reformed models in Transylvania**

The model of the Lutheran Church (Augsburg Confession) in Romania: the theologian-analysts confronted their followers with the fact that the situation of diaspora must also be accepted by God and not seen as a step backwards, but as **a new opportunity**, even if unknown, given by God. In this new situation, we must learn to listen to God again, to focus on the mission of the Christian church and to approach the new situation **not as a nation or a people, but as God's people**. The Christian church should be more concerned with its ponderosity, than its numbers. The Roman Catholic and Greek Catholic models show that the situation of distress valorises the biblical principle of **universal priesthood**. **Workers** in a clerical church!

4. **Political theology: The Church is a minority**

Political theology assumes that the Church is **by definition a minority**, a political entity in the noble sense of the word, which does not need to be framed by others in its way of thinking or its outlook on life (political, economic, cultural, demographic, etc.) and, as such, has its **first loyalty** to God and not to the powers of the majority social order.

O` Donovan and Hauerwas - an Augustinian and a Mennonite thinker. They, among others, are credited with helping theology to escape the trap into which the Enlightenment and liberalism had successfully imposed Christian thought. The church is itself a political entity offering **an alternative to the world**.

5. **Lessons from the biblical exile**

Our Transylvanian Reformed view of the diaspora church is more akin to the Jewish Diaspora view and attitude in the Old Testament than in the New Testament, i.e. it sees it as a handicap, a punishment, a permanence of bad circumstances and dreams of a centripetal regression, rather than a recognition of the possibilities offered by the Diaspora.

- The "cannot be", the trauma of Psalm 137, is responded to by the "can be", the confidence, the serenity of God in the letter of Jer 29, which represents a paradigmatic shift in the attitude to minority. The minority status gave the people **a chance** to find **their way back** to their original mission.

- The Jewish interpretation of the Diaspora is centripetal: the dominant concept is that of gathering. In contrast, the **Christian Church's understanding of the diaspora is centrifugal**: it sees in the dispersion a place and an opportunity for mission.
- The CPCE (Communion of Protestant Churches in Europe) study on the theology of the diaspora, published in 2019, proposes what the church in the diaspora can do with its 'strangeness': to be **a bridge between itself and its environment**. Part of the role of a bridge is to connect the different without eliminating their differences.

6. Steps towards a new paradigm

Oliver O'Donovan develops the theological framework for an **ecclesiology through the advent, passion (including death), resurrection and glorification of Jesus Christ**. This is what the church, as a **gathering, suffering, rejoicing, praying, prophetic community of Christ**, should be a manifestation of, in its liturgy and in its daily life.

Publikációs jegyzék

mtmt azonosító: 10071847

1. Sógor Géza

Stanley Hauerwas. A politikai teológia haszna kisebbségi helyzetben. In: Visky S. Béla; Papp György (szerk.)

Leborulva, nyitott szemmel: Az I. Kolozsvári Tavasz- napok előadásai, Kolozsvár: KPTI, Egyetemi Műhely Kiadó, 298-303 (2023)

Közlemény: 34234191 | Nyilvános Befoglaló: 33714559 | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

2. Sógor Géza

Egyház a szekularizált világban, evangélium az elvilágiasodó egyházban, RefSzemle: március-április, 169-181 (2023),

Közlemény: 34083751 | Nyilvános Forrás | Folyóiratcikk (Szakcikk)

3. Gijsbert van den Brink; Cornelis van der Kooi

Keresztyén dogmatika: Eredeti mű: Christelijke Dogmatiek. Een Inleiding, Zoetermeer, 2015. ISBN: 9789023926061

Fordító: Sógor Géza; Kelemen Csongor Attila; Kiss Jenő; Márton János, Kolozsvár: Exit Kiadó, (2022)

Közlemény: 33726559 | Nyilvános Forrás | Könyv (Szakkönyv)

4. Sógor Géza

Az élet fája

IGAZSÁG ÉS ÉLET: 365-367 (2023)

Közlemény: 33726494 | Nyilvános Forrás | Folyóiratcikk (Szakcikk)

5. Sógor Géza

Könyvismertetés: Dietrich Bonhoeffer, Etika. ISBN: 9786069091135

In: RefSzemle: 449-453 (2021. 4), **Közlemény: 3121186** | Nyilvános | Folyóiratcikk (Recenzió/kritika) | Ismeretterjesztő |

6. Sógor Géza

Feltámadás - új hatalmi szférába kerültünk: Róm 6,3-8 (9-11).

IGAZSÁG ÉS ÉLET: 454-463 (2022)

Közlemény: 32926575 | Nyilvános Forrás | Folyóiratcikk (Szakcikk)

7. Sógor Géza

Buzdítás hálaadás közben: Ef 1,15-20.

IGAZSÁG ÉS ÉLET: 54-61 (2022. 1)

Közlemény: 32851348 | Nyilvános Forrás | Folyóiratcikk (Szakcikk)

8. Sógor Géza

Panasz-zsoltárban fogant hitvallás: Ézsaiás 63,15-64,4.

IGAZSÁG ÉS ÉLET: 732-741 (2021)

Közlemény: 32851345 | Nyilvános Forrás | Folyóiratcikk (Szakcikk)

9. Sógor Géza

Vrijheid!

Ophef (Amersfoort, Hollandia): 34-37 (2015/3)

Közlemény: 31329170 | Nyilvános Forrás | Folyóiratcikk (Esszé)

10. Fordító: Sógor Géza

Gerard C. den Hartog

Bevezető tanulmány A primus usus legis tana a lutheránus hitvallási iratokban c. fejezethez,
In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 291-293 (2015)

Közlemény: 31253184 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet
(Szaktanulmány)

11. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány a Mit jelent igazat mondani? c. fejezethez

In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 283-284 (2015), **Közlemény:**
31253169 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

12. Fordító: Sógor Géza

Gerard C. den Hartog

Bevezető tanulmány a Személyre, illetve dolgokra vonatkozó etika c. fejezethez, In: Dietrich
Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 273. (2015)

Közlemény: 31253162 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet
(Szaktanulmány)

13. Fordító: Sógor Géza

Gerard C. den Hartog

Bevezető tanulmány az Állam és egyház c. fejezethez

In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 255-256 (2015), **Közlemény:**
31253160 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

14. Fordító: Sógor Géza

Gerard C. den Hartog

Bevezető tanulmány A konkrét parancsolat és az Istentől rendelt mandátumok c. fejezethez,
In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 243-244 (2015)

Közlemény: 31253148 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet
(Szaktanulmány)

15. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány Az etikai és a keresztyén kérdésköre c. fejezethez, In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 225. (2015), **Közlemény: 31253143** | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

16. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány a Hogyan szóljon az egyház a világhoz c. fejezethez, In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 217. (2015), **Közlemény: 31253130** | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

17. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány az Egyház és világ c. fejezethez

In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 209. (2015)

Közlemény: 31253127 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

18. Fordító: Sógor Géza

Gerard C. den Hartog

Bevezető tanulmány az Isten szeretete és a világ meghasonlása c. fejezethez, In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 181. (2015), **Közlemény: 31253101** | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

19. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány A történelem és a jó c. fejezethez

In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 145-147 (2015), **Közlemény: 31253078** | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

20. Fordító: Sógor Géza

Gerard C. den Hartog

Bevezető tanulmány A természeti élet c. fejezethez

In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 113-114 (2015), **Közlemény: 31253071** | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

21. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány A végső és a végső előtti valóság c. fejezethez

In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 95-96 (2015)

Közlemény: 31253064 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)

22. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány a Bűn, megigazulás, megújulás c. fejezethez

In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 87-88 (2015)

Közlemény: 31253059 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet
(Szaktanulmány)

23. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány az Örökség és romlás c. fejezethez

In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 71-72 (2015)

Közlemény: 31253054 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet
(Szaktanulmány)

24. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány Az etika, mint Krisztus kiábrázolódása c. fejezethez, In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 51-52 (2015)

Közlemény: 31252931 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet
(Szaktanulmány)

25. Fordító: Sógor Géza

Wilken Veen

Bevezető tanulmány Krisztus, a valóság és a jó kérdése (Krisztus, egyház és világ) c. fejezethez. In: Dietrich Bonhoeffer, Etika, Kolozsvár: Exit Kiadó, 31-33 (2015)

Közlemény: 31252924 | Nyilvános Befoglaló: 31252894 Forrás | Könyvrészlet
(Szaktanulmány)

26. Géza Sógor

Minderheidskerk: belemmerend of bevrijdend?

Theologische Universiteit Kampen, Master Theologie Algemeen, Specialisatie Kerk en Samenleving, 2015-2016, Afstudeerscriptie

Begeleider: dr. Arie L. Th. de Bruijne,

Közlemény: 31252850 | Nyilvános Forrás | Egyéb (Diplomamunka)

27. Sógor Géza

Pál apostol betlehemese

IGAZSÁG ÉS ÉLET: 716-721 (2018. 4)

Közlemény: 31238102 | Nyilvános Forrás | Folyóiratcikk (Szakcikk)

28. Sógor Géza

Az egyház mennyei, áldott alkotmány

IGAZSÁG ÉS ÉLET: 270-275 (2012. 2)

Közlemény: 31238090 | Nyilvános Forrás | Folyóiratcikk (Szakcikk)

29. Sógor Géza

Bullinger hatása Erdélyben diákokkal és lekipásztorokkal való levelezése tükrében, In: Kolombán Vilmos József (szerk.), A reformáció öröksége: egyháztörténeti tanulmányok, Kolozsvár: KPTI, 153-159 (2018), ISBN: 9786069349885, **Közlemény: 31185474** | Nyilvános Befoglaló: 30426726 Forrás | Könyvrészlet (Szaktanulmány)